

Ministarstvo rada
i mirovinskoga sustava

**SUZBIJANJE
POGREŠAKA, ZLOUPORABE I KORUPCIJE
NA PODRUČJU SOCIJALNE ZAŠTITE U
REPUBLICI HRVATSKOJ
ZA RAZDOBLJE 2015. – 2020.**

16. ožujka 2015.

PROJEKT MODERNIZACIJE SUSTAVA SOCIJALNE ZAŠTITE

- SUZBIJANJE POGREŠAKA, ZLOUPORABE I KORUPCIJE -

U sustavu socijalne zaštite provode se postupci i ostvaruju novčane naknade - moguć rizik od pogrešaka, zlouporabe i korupcije (PZK)

- Vlada RH odlučna je u namjeri suzbijanja PZK, kako bi se poboljšala učinkovitost i ekonomičnost sustava socijalne zaštite
- u okviru Projekta dogovorena je suradnja sa **Svjetskom bankom** za donošenje **Strategije za suzbijanje PZK na području socijalne zaštite u RH (2015.-2020.)**, kojom će se obuhvatiti:
 - proces vještačenja i revizije radne sposobnosti
 - pravo na invalidsku mirovinu
 - pravo na doplatak za djecu
 - pravo na zajamčenu minimalnu naknadu
 - inspekcijski nadzor kršenja propisa iz radnih odnosa

PROJEKT MODERNIZACIJE SUSTAVA SOCIJALNE ZAŠTITE

- SUZBIJANJE POGREŠAKA, ZLOUPORABE I KORUPCIJE -

Osnovana je **Radna skupina** sastavljena od stručnjaka iz:

1. Ministarstva rada i mirovinskoga sustava (**MRMS**)
 - Samostalnog sektora za reviziju i nadzor medicinskog vještačenja
 - Inspektorata rada
 2. Ministarstva socijalne politike i mladih (**MSPM**)
 3. Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (**HZMO**)
 4. Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (**ZOSI**)
- Radna skupina priprema Prijedlog strategije, koji se temelji na **platformi stručnjaka Svjetske banke** - razrađuje materijal prema utvrđenoj strukturi u cilju postizanja 10 zadanih ciljeva, polazeći od uvjeta i mogućnosti RH
 - na temelju Strategije koju će donijeti Vlada RH, izradit će se **Akcijski plan** za provedbu Strategije, kojim će se specificirati mjere i rokovi, odnosno utvrditi **jedinstvena metodologija postupanja inspekcija/provedba kontrole**

KONTEKST PZK – POSTOJEĆI RIZICI

RIZICI U PROCESU VJEŠTAČENJA I REVIZIJE

- medicinska dokumentacija priprema se u drugom sustavu, tj. sustavu zdravstva
- postupak pokreće prijedlogom izabrani doktor medicine jer prema njegovoj **procjeni** nema radne sposobnosti
- opis poslova osiguranika popunjava poslodavac – **rizik neispravno ili netočno** popunjeno obrasca
- nedovoljna **educiranost** vještaka ZOSI
- nevjerodostojna ili neistinita medicinska dokumentacija koju nije uočio vještak-revizor MRMS

KONTEKST PZK – POSTOJEĆI RIZICI

UZROCI NEPRIPADNE ISPLATE INVALIDSKIH MIROVINA

- u postupku medicinskog vještačenja učinjena je pogreška te se isplaćuje mirovina koja korisniku **ne pripada**
- korisnik mirovine **ne dojavi promjenu** koja utječe na isplatu (potvrda o životu, punomoć, promjena adrese)
- korisnik prima **dvije ili više mirovina**
- korisnik se **zaposli** u RH/inozemstvu
- **nepravodobna obustava isplate** mirovine nakon smrti korisnika

UZROCI NEPRIPADNE ISPLATE DOPLATKA ZA DJECU

- korisnik dostavi **netočne/pogrešne podatke**
- u baze podataka HZMO uneseni su **pogrešni ili nepotpuni podaci**
- pravovremeno **ne dostavljanje obavijesti** o mijenjanju statusa korisnika ili člana kućanstva (promjena visine prihoda, broja članova kućanstva, zaposlenje/promjene zaposlenja)

KONTEKST PZK – POSTOJEĆI RIZICI

INPEKTORAT RADA

- trenutno je Inspektorat rada povezan samo s jednim dijelom baze podataka HZMO, dok s bazama podataka drugih tijela nije povezan
- nužno je uspostaviti razmjenu podataka svih relevantnih tijela, što bi doprinijelo bržem i učinkovitijem obavljanju inspekcijskih nadzora, tj. inspektor rada bi na terenu odmah imao informaciju prima li osoba novčane naknade, a zatečena je u nezakonitom (neprijavljenom) radu, o čemu bi inspektor rada odmah obavijestio nadležno tijelo
- potrebno je osnažiti ljudske kapacitete jer bi to doprinijelo lakšem planiranju većeg broja ciljanih inspekcijskih nadzora radi otkrivanja nezakonitog rada

KONTEKST PZK – POSTOJEĆI RIZICI

POSTOJEĆI RIZICI U SUSTAVU SOCIJALNE SKRBI

- isplata nepripadne naknade ukoliko korisnik novčanog prava **dostavi netočne podatke** vezane uz članove kućanstva, posjedovanje imovine koja je prepreka za ostvarivanje tog prava odnosno **ne prijavi promjenu u prihodima**, mirovinu ili promjenu vezanu uz članove kućanstva koja utječe na opseg ostvarivanja prava na novčanu naknadu, odnosno na samu naknadu
- kod ostvarivanja prava iz socijalne skrbi s osnove invaliditeta zloupotreba je moguća u dijelu koji se odnosi na **utvrđivanje zdravstvenog stanja korisnika- vještačenje** te neujednačen rad stručnjaka zaposlenih na poslovima vještačenja u ZOSI

KONTEKST PZK – POSTOJEĆE KONTROLE

KONTROLE U ZOSI

- postojeće kontrole oslanjaju se na ručnu/vizualnu/kontrolu originalnosti medicinske dokumentacije zaprimljenu iz sustava nadležnih za ostvarivanje prava te znanje vještaka prilikom obavljanja pregleda osoba koje se vještače
- mogućnost upućivanja osobe na dodatne medicinske i druge obrade u ustanove s kojima ZOSI ima potpisane sporazume o upućivanju na kontrolne preglede
- sva vještačenja u I. stupnju za potrebe ostvarivanja prava iz sustava skrbi o braniteljima, obavezno se podvrgavaju potvrdi nalaza i mišljenja od strane II. stupanjskog vijeća (vijeća viših vještaka),
- svi „pozitivni nalazi i mišljenja“ ocjene radne sposobnosti podliježu reviziji u MRMS
- vještači se u vijećima od najmanje 2 vještaka/viša vještaka, od kojih je obvezno jedan (predsjednik vijeća) specijalista određene grane medicine, drugi član vijeća iz redova stručnjaka dr. profila (socijalni radnik, psiholog, logopedi), a po potrebi se vijeće proširuje specijalistima potrebnih grana medicine

KONTEKST PZK – POSTOJEĆE KONTROLE

KONTROLA U SAMOSTALNOM SEKTORU ZA REVIZIJU MRMS

- vještak-revizor ocjenjuje nalaz i mišljenje vještaka/viših vještaka ZOSI
- ako ocijeni potrebnim može uputiti osiguranika na pregled, odnosno dodatnu obradu u medicinskoj ustanovi ili liječniku specijalisti
- kontrolni mehanizam pregleda medicinske dokumentacije
- mogućnost kliničkog pregleda osiguranika te dodatne provjere u relevantnim ustanovama dogovorenim od strane MRMS

KONTEKST PZK – POSTOJEĆE KONTROLE

SPRJEČAVANJE ISPLATE NEPRIPADNE INVALIDSKE MIROVINE

- nadzor i kontrola potpunog/djelomičnog gubitka radne sposobnosti
- obustava isplate ako korisnik ne dostavi tražene podatke/dokumente
- od 2012. g. Ministarstvo uprave dostavlja podatke (podatak o smrti, OIB, MBG, ime i prezime)
- tijekom 2014.g. uspostavljena je razmjena podataka o činjenici smrti s inozemnim nositeljima u Sloveniji i Srbiji
- provjera elektroničkih zapisa o prebivalištu/boravištu s MUP-om
- baze podataka osiguranika i korisnika prava su međusobno povezane
- mjesecne i **ciljane provjere** korisnika prava putem ispisa (rizični kriteriji, isto ime i prezime i dr.)
- nakon detektiranja nepripadne isplate i donošenja rješenja o nepripadnoj isplati, provodi se **postupak povrata** nepripadno isplaćene mirovine (izvansudski i sudski)

KONTEKST PZK – POSTOJEĆE KONTROLE

SPRJEČAVANJE NEPRIPADNE ISPLATE DOPLATKA ZA DJECU

- sve potrebne činjenice za ostvarivanje prava pribavljaju se službenim putem iz evidencija nadležnih institucija: Porezna uprava, HZZO, HZZ (novčana naknada za nezaposlenost), centar za socijalnu skrb (novčane naknade), evidencije *E-matice* o redovnom školovanju djeteta

INSPEKTORAT RADA

- 120 inspektora rada provodi inspekcijske nadzore na okolnost mogućeg kršenja propisa iz radnih odnosa
- o uočenim nezakonitostima tijekom inspekcijskog nadzora izvještava se nadležno tijelo (MSPM, HZMO, HZZO, HZZ i dr.)

KONTEKST PZK – POSTOJEĆE KONTROLE

SUSTAV SOCIJALNE SKRBI

- **unutarnji nadzor** nad zakonitošću rada, stručnim radom i kvalitetom pružanja socijalnih usluga provodi ustanova socijalne skrbi
- **inspeksijski nadzor** nad primjenom i izvršavanjem zakona, nad stručnim radom doma socijalne skrbi, centra za pružanje usluga u zajednici, centra za pomoć u kući te druge pravne ili fizičke osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi provode inspektori MSPM (5 viših inspektora je provelo je u 2014. godini 168 inspeksijskih nadzora).
- u provedbi **upravnog nadzora** nadzire se osobito zakonitost rada i postupanja, rješavanja u upravnim stvarima, djelotvornost, ekonomičnost i svrhovitost rada, a provode ga ovlašteni državni službenici MSPM. U 2014. godini 6 državnih službenika provelo je 16 cjelovitih nadzora i 16 izvanrednih nadzora u centrima za socijalnu skrb, a jedan viši upravni savjetnik proveo je upravni nadzor nad radom 19 jedinica lokalne samouprave.

STRATEGIJA ZA SUZBIJANJE PZK

- GLAVNE STRATEŠKE AKTIVNOSTI -

1. Unaprijediti odgovornosti

Nositelj: MRMS - utvrditi jedinstvenu metodologiju i standarde postupanja te koordinirati aktivnosti Samostalnog sektora za reviziju i Inspektorata rada vezano za PZK

Nositelj: HZMO – uspostaviti preciznu nadležnost i područje rada između jedinica za kontrolu i nadzor ostvarivanja invalidske mirovine i doplatka za djecu s jedinicom Unutarnje kontrole

Nositelj: ZOSI – ujednačavanje kriterija vještačenja, edukacija, postavljanje razina odgovornosti

Nositelj: MSPM - uspostaviti jasnu podjelu odgovornosti između ustrojbenih jedinica MSPM

STRATEGIJA ZA SUZBIJANJE PZK

2. Jačati preventivna djelovanja

Nositelj: MRMS – statistička analiza prikupljenih podataka obavljenih inspekcijskih nadzora/revizija

Nositelj: HZMO – revizija važećih uputa, pravilnika i protokola, promicanje svijesti službenika putem seminara i sastanaka

Nositelj: ZOSI - praćenje „ulaznih nalaza“ iz sustava zdravstva i „izlaznih nalaza“ iz sustava ZOSI

Nositelj: MSPM – jačanje svijesti kroz informiranje građana o zakonodavstvu, postupcima i socijalnim programima

STRATEGIJA ZA SUZBIJANJE PZK

3. Uspostaviti postupak za učinkovito otkrivanje i odvraćanje

Nositelj: MRMS – edukacija vještaka-revizora i inspektora rada za učinkovitije otkrivanje i odvraćanje PZK

Nositelj: HZMO – uspostava stručnog tima za analizu dosadašnjih aktivnosti i predlaganje mjera za njihovo intenziviranje , prijedlozi za izmjenu propisa

Nositelj: MSPM – jačanje svijesti službenika koji rade na priznavanju novčanih prava o načinu suzbijanja PZK kroz radionice i izradu priručnika za zaposlene

STRATEGIJA ZA SUZBIJANJE PZK

4. Osnažiti kapacitete za otkrivanje

Osigurati dovoljno resursa, odnosno sukladno mogućnostima povećati broj inspektora i vještaka-revizora te proširiti nadležnost i odgovornosti, unaprijediti suradnju i razmjenu informacija

5. Unaprijediti tehnike otkrivanja

Daljnja informatizacija sustava i unaprjeđenje radnih procesa, uporaba analitičkih modela, uspostava sustava upravljanja dokumentacijom, utvrđivanje protokola, proširivanje i povezivanje baza podataka

STRATEGIJA ZA SUZBIJANJE PZK

6. Usmjeriti resurse za otkrivanje

Nositelj: Inspektorat rada – ciljani inspekcijski nadzori nezakonitog (neprijavljenog) rada

Nositelj: Samostalni sektor za reviziju MRMS - prati „signale“ koncentriranja pojedinih dijagnoza na područjima/zdravstvenim radnicima/vještacima

Nositelj: MPSM – uskladiti statistiku socijalne skrbi sa službenom statistikom RH

7. Unaprijediti praćenje

Prikupljanje i analiza podataka, povezivanje s drugim bazama, sustavno izvještavanje

STRATEGIJA ZA SUZBIJANJE PZK

8. Unaprijediti odvraćanje

Nositelj: MRMS - razmotriti potrebu izmjene propisa, radi unapređenja odvraćanja od PZK

Nositelj: HZMO - informirati osiguranike/korisnike o novim mogućnostima uparivanja podataka s drugim institucijama, kao i o rezultatima provedenih povrata nepripadno isplaćenih mirovina

9. Osnažiti sposobnosti za otkrivanje

Nositelj: MRMS - dodatno educirati manju skupinu statističkih analitičara, nabaviti odgovarajući analitički računalni program

Nositelj: MSPM - osigurati dovoljan broj službenika za nadzor i inspektora, kadrovski ojačati samostalan sektor za drugostupanjski postupak unutar MSPM

STRATEGIJA ZA SUZBIJANJE PZK

10. Osigurati troškovno učinkovito otkrivanje

Nositelj: HZMO - na temelju analize pribavljenih podataka, provesti kontrolu u okviru zakonskih ovlaštenja u određenim skupinama osiguranika/korisnika, prema uočenoj koncentraciji PZK u pojedinim područnim službama/uredima HZMO i nad predmetima u kojima postoji sumnja na PZK

Nositelj: MRMS - upotrebljavati rezultate analize rizika u provedenim inspekcijskim nadzorima i revizijama u svrhu provođenja **ciljanih inspekcijskih nadzora/odabira „rizičnih“ predmeta**

KONAČNI CILJ

Razvijen sustav kontrole pogrešaka, zlouporabe i korupcije, koji obuhvaća mjere sprječavanja, otkrivanja, odvraćanja i praćenja, uporabu informacijske tehnologije i analitičkih modela, u cilju pravovremenog utvrđivanja nepripadno ostvarenih prava, nepripadnih isplata novčanih naknada i neprijavljenog rada.

HVALA NA PAŽNJI!